

ഭാഷയും സംസ്കാരവും : ഒരു സാമൂഹിക നിരീക്ഷണം
 മലയാളഭാര്യതൻ . . വിശിഷ്ടീകുന്ന .
 പുഴകൾ . കളകളാരും . വൃശ്ചികിഖൊഴുകുന്ന . കേരണിരങ്ങൾ . സൃഷ്ടം
 വർഷണ . സമത്വവും . ഏകതയും . എല്ലാം . കൊടിവീശുന്ന ശാന്ത-
 മല , സമാധാനമല . ജീവിതം . വൃന്തോദ്യ . നഖിക്കുവാൻ . സാധിക്കുന്ന
 അതിമനോഹരമല . നാദാണ് . കേരളം . അതിന്റെ . സ്മൃതങ്ങളുടെ
 ചക്രങ്ങളു . സംസ്കാരവും . ഭാഷയുമാണ് . കേരളത്തിന്റെ . . .
 വ്യവസ്ഥ . ഭാരത . സംസ്കാരം . നോക്കിയാലും . അങ്ങനെയ . . .
 തന്നെ . നാനാത്വത്തിൽ . ഏകത്വം . എന്ന . സന്ദേശം . ഇരുൾത്തി
 ചിട്ടിക്കുന്ന . നാട് . ഭാരതീയ . സംസ്കാരവും . അതിന്റെ . വ്യത്യസ്ത
 ലോകചരിത്രം . തന്നെ . ഭാരതത്തിൽ . അനേകം . ഭാഷകൾ .
 നിലവിലുണ്ട് . നമ്മുടെ . മതസമുദായ . മലയാളം . മധ്യതലമുഖം
 ഭാരതത്തിൽ . തന്നെ . എവിടെയെത്തിയാലും . ലോകത്തിന്റെ . .
 ഏകത്വം . ഭാഗത്തേത്തിയാലും . മലയാളഭാഷ . നമ്മെ . വിദ്യുത്സരിച്ച .
 " . മറ്റുള്ള . ഭാഷകൾ . കേവലം . ധ്വനിമാർ
 മർത്യനും . ചെറുപ്പം . തൻ . ഭാഷതാൻ ."
 എന്ന് . വള്ളത്തോൾ . തന്റെ . കവിതകളിലൂടെ
 പറയുന്നതാണ് . ഭാഷ . സംസ്കാരത്തിന്റെ . ഞക്കൊപ്പം . സന്താനം
 ഉണ്ട് . ഭാഷ . മനോഹര . അമലമാണ് . നാം . അതിന്മേലേ .

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

കേരളസംസ്കാരത്തിന്റെ . . . ചിന്തയുടർച്ചക്കാരാണ്. ഭക്തർ . . .
 . . . ഭക്തി . . . പദവിലിട്ടു . . . ഭക്തിയാണ് . . . നമ്മുടെ . . . മലയാളം . . . കേരള . . .
 സംസ്കാരം . . . ലോകശ്രദ്ധയെക്കൊണ്ടിരിക്കുകയാണ് . . . മാതാ, പിതാ, ഗൃഹ . . .
 ദൈവം . . . എന്നതാണ് . . . സങ്കല്പം . . . അമ്മയും . . . അച്ഛനും . . . ഭക്ത . . .
 . . . സ്ത്രീയും . . . അമ്മയും . . . ഗൃഹവും . . . ദൈവവും . . .
 . . . സ്ത്രീയും . . . ചുരുക്കവും . . .
 ദൈവം . . . അവകാശങ്ങളും . . . അധികാരങ്ങളും . . . ഇവിടെയുണ്ട് . . .
 സംസ്കാരവുമായി . . . ഏതെ . . . ബന്ധപ്പെട്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു . . . ഭക്തി . . .
 സംസ്കൃതം . . . കലർന്ന . . . ഭക്തി . . . മലയാളമാക്കി . . . മാറ്റി . . .
 എഴുതാൻ . . . നാടാനിത് . . . സംസ്കാരമില്ലാതെ . . . മനോ . . .
 രാശിയില്ല . . . ഭക്തിയില്ലാതെ . . . സംസ്കാരമില്ല . . . ഭക്തിമേക്കേട്ടു . . .
 സംസ്കാരത്തിൽ . . . നിലനിന്നിരുന്നു . . . അസമത്വങ്ങളും . . .
 അനാചാരങ്ങളും . . . അസാധിശ്യാവങ്ങളും . . . വലിയ ഭക്തി . . .
 തുടച്ചു നീക്കാൻ . . . സംസ്കാരത്തിന്റെ . . . നിലനില്പിന് . . .
 ഏകദേശം . . . അസമത്വത്തിന്റെ . . . ഇല്ലാത്തതും . . . അടിസ്ഥാന . . .
 ഭക്തർ . . . നമ്മുടെ . . . നവോത്ഥാനനാടകമാര്യുടെ . . . പ്രവർത്തനം . . .
 മൂലമാണ് . . . കേരളസംസ്കാരം . . . ഇന്നും . . . നിലനിൽക്കുന്നത് . . .
 സംസ്കാരത്തിന്റെ . . . നിലനില്പ് . . . ഭക്തി . . . ഭക്തരിലൂടെയാണ് . . .
 ന്യൂനതകളുടെ . . . പഴക്കവും . . . തനിമയും . . . ഉള്ളതാണ് . . .

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

നമ്മുടെ സംസ്കാരം:

..... എന്നാൽ . ഇന്ന് . നമ്മുടെ

സംസ്കാരത്തെ . ഇല്ലാതാക്കുവാൻ, അതിന്റെ മൂല്യങ്ങൾ .
 തകർക്കുവാൻ . ബാഹ്യശക്തികൾ . ശ്രമിക്കുന്നു . സ്ത്രീസ്വാ-
 തന്ത്രം . ഇല്ലാതാക്കുകയും . അനധിശ്യാസങ്ങളും . അനധാര-
 ങ്ങളും . തിരിയ്ക്ക കൊണ്ടു വരുവാനും ശ്രമിക്കുന്നു . അതേ .
 പോലെതന്നെ . വിദേശഭാഷകളെ കൂട്ടുതൽ . ആശ്രയിക്കു-
 ൾ . ശ്രമിക്കുകയും . മലയാള ഭാഷയെ . വെറുക്കുകയും . രാഷ്ട്ര-
 അഭിമാനമൊഴി . വീക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു . പുതുതലമുറ-
 ചാണ് . ഇതിന്റെ ഘടന . പക്ഷം . വെറുക്കുന്നത് . മലയാളം
 അല്ലെങ്കിൽ . അവരുടെ . കാര്യഭാഷ . അറിവില്ല എന്ന് .
 പറയുന്നത് . ഒരു അലങ്കാരമായി . മാറ്റിയിരിക്കുന്നു .
 സംസ്കാരം മൂല്യങ്ങളും . ഭാഷാമൂല്യങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളി-
 ക്കേണ്ടതാണ് . എന്ന് . അവർ . അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് തന്നെ
 മറയ്ക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്നു . ഭാഷയും . സംസ്കാരവും .
 ഇല്ലാതാക്കാൻ . ഒരു സുഗമജീവിതം നൽകുന്നത് .
 സാധ്യമല്ല .

..... വേദകാലങ്ങളിൽ . സ്ത്രീക്കും
 പുരുഷനും . സമന്തം . നൽകിയിരുന്നു . സ്ത്രീക്ക് . പുരുഷനോട്

കിഴിവു. അറിവുവുണ്ട്. വേദകാലചുട്ടത്തിനുശേഷമാണ്. . .
 സ്ത്രീ . സ്വതന്ത്ര്യം . നിമ്നോന്നതവും . അനാചാരങ്ങളും .
 അസമത്വങ്ങളും . വിവേചനങ്ങളും . നിലവിൽ വന്നതും
 സംസ്കാരത്തിന്റെ . തനതായ . ശൈലി . നഷ്ടപ്പെടുമ്പോൾ
 തുടങ്ങിയതും . ഇന്ന് . അത് . ഏറെ . ഇല്ലാതായെങ്കിലും .
 കൃഷി . വി.ദാര . മനുഷ്യരേക്കിലും . അനാചാരങ്ങളും . . .
 അന്ധവിശ്വാസങ്ങളും . . തിരികെ . കൊണ്ടുവരുവാൻ ശ്രമി-
 ക്കുന്നു . അത് . അവരുടെ . അറിവിലൂടെ . . . മൂലമാണ് . .
 ഇത് . ചെയ്യുക . എന്നത് . നമ്മുടെ . ദാരുണതയുടെയും
 കടമയാണ് . മതപരമായും . സംസ്കാരവും . മനുഷ്യരുടെ .
 ജീവനുമുപേക്ഷിച്ചും . പ്രാധാന്യം . ഉള്ളവയാണ് . അത് ഇല്ലാതാ-
 ക്കുവാൻ . ശ്രമിക്കുന്നത് . സ്വന്തം . നാടിനോട് . ചെയ്യുന്ന . .
 ഏറ്റവും . വലിയ . ചെലവാണ്

. സ്വന്തം . നാടിനെയും . അതിന്റെ
 ഭാഷയെയും . അതിന്റെ . സംസ്കാരത്തെയും . സംരക്ഷിക്കു-
 കയും . സ്നേഹിക്കുകയും . ചെയ്യുമ്പോഴാണ് . അയാൾ . ഒരു
 യഥാർത്ഥ . മനുഷ്യനാകുന്നത് . നമ്മൾ . നമ്മുടെ . നാടിനെ .
 ആശ്രയിക്കുകയും അതിനെ . സ്നേഹിക്കുകയും . ചെയ്യണം . .
 മറ്റ് നാടുകളെ . ആശ്രയിക്കാതെ . അവരവരുടെ . ഭാഷയിലും

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

സംസ്കാരത്തിലും അറിവു നേടാനും തൊഴിലുകളും വേണം. മലയാളം ഭാഷ അഥവാ മാതൃഭാഷ നമ്മുടെ അമ്മയാണ്. അമ്മയെ ആരാജികയും അമ്മിച്ഛനുമോ? ദുരിതപ്പെട്ടിട്ടു ഇന്നത്തെ തലമുറ അവരവരുടെ മാതൃഭാഷയ്ക്കാണ് പ്രാധാന്യം നൽകുന്നത്. മറ്റുഭാഷകൾ അഭിമുഖം ചെയ്യുന്നതിന് ദുരിതപ്പെട്ടു ശരിയല്ല. ചിന്തിച്ച് നാം നമ്മുടെ ഭാഷയെ വെറുക്കുന്നു? ചിന്തിച്ച് നാം നമ്മുടെ ഭാഷ ഉപേക്ഷിച്ച് അന്യഭാഷ ഉപയോഗിക്കുന്നു? ഭാഷ സംസ്കാരത്തിന്റെ ശക്തിയെപ്പറ്റി അവരവർ അവരവരുടെ മാതൃഭാഷ ഉപയോഗിക്കുന്നതാണ് ഉത്തമം. ദുരിതപ്പെട്ട ഭാഷയിൽ നിന്നു തന്നെ സംസ്കാരം മനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിക്കും. കൃഷിക്കാരന് പേർ മാതൃഭാഷയെ ചുറ്റും ചെയ്യുന്നുണ്ട്. അതിനെ തെറ്റായ രീതിയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്നുണ്ട്. ഇത് സാമൂഹിക ദുരിതം തന്നെയാണ്. ഭാഷയെ ചെറുമാനിക്കുകയും അതിനെ മേന്മപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്. ഭാഷ നശിച്ചാൽ അത് സംസ്കാരം അല്ലെങ്കിൽ സാരമില്ല. ചിന്തിച്ച് നിസ്സംശയം പറയുവാൻ സാധിക്കും. ഭാഷയും സംസ്കാരവും ദുരിതപ്പെട്ട വ്യക്തിത്വത്തിന്റെ മുഖമുദ്ര തന്നെയാണ്.

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

സംസ്കാരവും. ഭാഷയും. സംരക്ഷിക്കുവാൻ. സർക്കാ-
 രുകൾ. ദുരൂഹ. പ്രവർത്തനങ്ങൾ. നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നുണ്ട്.
 മാതൃഭാഷ. ഏല്പ. വിദ്യാലയങ്ങളിലും. പ്രധാന. ചരന. വിമുക്തമാ-
 ക്കി. മാറ്റി. കൃത്യ. പഠനം. ആരംഭിക്കുമ്പോൾ. മുതൽ തന്നെ
 തന്നെ. മാതൃഭാഷയും. പഠിപ്പിക്കണം. മാതൃഭാഷ. അറിയിച്ച
 എന്ന്. പറയുന്നത്. ദരിദ്രയും. അടിമ. നാർഹദോ. അല-
 കാരദോ. അല്പ. അൽ. അഖ്യായ. അറിയിച്ച. വ്യാഖ്യാനം.
 സുഗന്ധകൾ. ചുട്ടുപുളയ്ക്ക. സംസ്കാരത്തെ. മറന്ന്.
 ചല. പ്രവർത്തികളും. ഇന്ന്. നഷ്ടപ്പെടുത്തുന്നു. അസ.
 മത്സരങ്ങളും. അനാചാരങ്ങളും. ഒരിക്കലും. സംസ്കാരത്തി-
 നെ. നിലനില്പിന്. സഹായിക്കുകയില്ല. മറിച്ച്. അത്.
 അപകടകരമായ. രീതിയിൽ. ബാധിക്കുക. തന്നെ ചെയ്യും.
 ഭാഷയും. സംസ്കാരത്തിനും. തൃപ്ത. പ്രാധാന്യം. തന്നെയാണ്
 ഉള്ളത്. വിദേശസംസ്കാരങ്ങളിലേക്ക്. പോകേണ്ട ആവശ്യ
 ഇല്ല. ലോകപ്രസിദ്ധമായ. സംസ്കാരത്തിന്. ഉടമകളാണ്.
 നമ്മൾ. അത്. നശിപ്പിക്കാതിരിക്കുക. എന്നത്. മാത്രമാണ്
 കർത്തവ്യം. ഭാഷയും. സംസ്കാരവും. ഇല്ലെങ്കിൽ. നാം.
 ആരാണ്. അവരവരുടെ. മാതൃഭാഷയും. സംസ്കാരവും
 മാണ്. ഏറ്റവും. വലിയ. സ്വത്ത്. മറ്റു. സംസ്കാരങ്ങളിൽ

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

ഏതെങ്കിലും . കേരളീയനാണെന്നും . വിഭവരജ്യങ്ങളിൽ
 . ഏതെങ്കിലും . ഭാരതീയനാണ് . എന്ന് . പഠിച്ചുപോയി . . .
 ലഭിക്കുന്ന . വില . അത് . വലുതാണ് . അതിന്റെ . ഭാഷയും .
 സംസ്കാരവും . തന്നെയാണ് . ഇതിൽ . വലിയ . പങ്ക് . വഹിക്കു
 ന്നത് . മറ്റുള്ളവയിൽ . നിന്ന് . വ്യത്യസ്തമാണ് . നമ്മുടെ .
 സംസ്കാരം . അത് . നമുക്ക് . അഭിമാനാർഹവുമാണ്
 മാതൃഭാഷയും . സംസ്കാരവും . ഇല്ലാതാക്കുന്ന . നാടിന് . .
 ദുരിതവും . വിതസനം . ഉണ്ടാകില്ല . ആദ്യകാല . സംസ്കാരം
 നിലനിർത്തുക . തന്നെ . ചെയ്യണം . അതിൽ . ദുരിതം .
 ഇല്ലാതാവ . സാമൂഹികവിപത്തുകളെ . വലിച്ചിഴുവ്കൊണ്ട് .
 ഭാഷയും . സംസ്കാരവും . ചർച്ചനന്നുനൽകുന്ന . മുഖ്യങ്ങൾ .
 അവരവരുടെ . വ്യക്തിത്വത്തെ . സ്വാധീനിക്കുന്ന . ചുട്ട .
 കണ്ടെത്താണ് . ആ . മുഖ്യങ്ങൾ . ഉൾക്കൊള്ളിക്കുക . എന്ന്
 നമ്മുടെ . ഉത്തരവാദിത്വമാണ് . സംസ്കാരം . രാഷ്ട്രം . ഭാഷയും
 ഇല്ലാതാക്കുന്ന . പ്രവർത്തി . ഭാരത . വ്യക്തികളേയും . .
 സ്വാധീനിക്കും . എന്ന . വാസ്തവം . നാം . രാജരാജന്മാരും .
 മനസ്സിലാക്കണം . വരും . തലമുറകളെക്കുറിച്ച് . കൃട്ടി .
 നാം . ചിന്തിക്കണം . അവരും . ഭ്രാന്തന്മാരും . നമ്മുടെ . .
 സംസ്കാരത്തിന്റെയും . ഭാഷയുടെയും . അവതരിക്കുകയാണ് .

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

അവർ . ഒരിക്കലും . തീവ്രവാദത്തിന്റെയോ . അസമത്വങ്ങളുടെയോ . അനാചാരങ്ങളുടെയോ . തെക്കിട്ടിടമുണ്ട് . ചെറുപ്പം . അതിന് . നാം . അവസരമൊരുക്കരുത് . അനുവദിക്കരുത് . ചിന്തയും . മൂല്യവും . ക്രിസ്ത്യന്തും . ഏകോദര . സഹോദരങ്ങളെപ്പോലെ . കഴിഞ്ഞ ഈ നാട്ടിൽ , ഭാഷയിലും . മതങ്ങളിലും . സംസ്കാരങ്ങളിലും . എല്ലാം വൈവിധ്യമുണ്ട് . ഈ നാട്ടിൽ . സംസ്കാരത്തോടൊപ്പം . ഭാഷയോടൊപ്പം . തന്നെ . ഒരു . പ്രവർത്തികളും . നടക്കുവാൻ . അനുവദിക്കരുത് . സംസ്കാരം . എന്നത് . കേവലം . ദിവസങ്ങൾ കൊണ്ട് . രൂപംകൊണ്ടുവന്നതല്ല . അതേപോലെ . ഭാഷയും . സുദൃഢകളുടെ ചട്ടക്കൂടും . തന്നെയും . ഇടകലർന്നു . ഒന്നാണ് . നമ്മുടെ . പ്രവർത്തികൾ . നീണ്ട് . അതിന് . മാതൃഭാഷയിലേക്ക് . പ്രശ്നങ്ങളും . ഉണ്ടാകാൻ . പാടില്ല . അതോ . മതങ്ങളെക്കൂടി . അതിന്റെ . സംസ്കാരം . ഉണ്ടാക്കിയും , " ഒരു . ജാതി , ഒരു . മതം , ഒരു . ദൈവം , മനുഷ്യൻ " . എന്ന . സന്ദേശത്തെ . ഉൾക്കൊള്ളുന്ന നമ്മുടെ . നാടിന്റെ . സംസ്കാരത്തിനാണ് . ഏറ്റവും . പ്രാധാന്യം . തല്പരത . നമുക്ക് . സംസ്കാരത്തിൽ . അധിഷ്ഠിതമാണ് . നമ്മുടെ . വ്യക്തിത്വം . എന്ന . മഹത്തമ . തിരിച്ചറിവ് . നമ്മുടെ . ഉണ്ടാകണം . മതേതര . നമ്മുടെ . അമ്മമാരിൽ . കരുതുന്ന

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

നാം .. അതിനെ സ്നേഹിക്കുകയും സംരക്ഷിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന
 നാം .. ചിന്നുവീശ്വരന്മാർ .. തന്നെ. നാം .. ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ..
 ഭാരം .. വാങ്ങും .. അകറ്റാത്തവിധം മാതൃഭാഷയിലാണ് .. നമ്മിൽ
 ആദ്യമുണ്ടായ ശബ്ദമാല .. അമ്മയും .. മാതൃഭാഷയിൽ തന്നെ
 അങ്ങനെയുള്ള .. മാതൃഭാഷയെ .. ഇല്ലാതാക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുക
 യോ .. അതിനെ .. അപജ്ഞയോടെ .. വീക്ഷിക്കുകയോ മാതൃ
 ഭാഷയെ .. ഉപേക്ഷിച്ച് .. അന്യഭാഷയെ .. അന്യമായിക്കുകയോ ..
 ചെയ്യുന്നത് .. എത്ര നീചമാല .. പ്രവർത്തിയാണ് .. എന്ന് ..
 നാം .. തിരിച്ചറിയാനും .. എന്റെ .. ഭാഷ .. എന്റെ .. അമ്മയാണ്,
 എന്റെ .. സംസ്കാരം .. എന്റെ വ്യവസ്ഥയാണ് .. എന്നു തിരിച്ച
 റിച്ച് .. ഉണ്ടാവേണ്ടിൽ .. മുത്തമ .. ഭാഷയെയും സംസ്കാരത്തേ
 യും .. സ്നേഹിക്കുവാനും .. സംരക്ഷിക്കുവാനും .. ചെറുമാനിക്കുവ
 ന്നും .. നമുക്കു .. സ്വീകരിക്കുവേണ്ടു .. നമ്മുടെ .. മനോഹരമായ ..
 ഭാഷയിൽ .. മറ്റും .. ഭാഷകൾ .. ഇടകലർത്തി .. അതിന്റെ ..
 തനിമയാർന്ന .. ശൈലി .. ഇല്ലാതാക്കുന്നത് .. തെറ്റായ പ്രവർത്തി
 തന്നെ .. ഒരിക്കലും .. അതിനെ .. ചിന്നുനൊടിക്കുകയോ .. അതിൽ
 ശ്രമിക്കുകയോ .. ചെയ്യരുത് .. കുട്ടികൾ എന്ന നിലയിൽ ..
 നമ്മളാൽ .. കഴിയുന്ന സർവ്വ .. കാര്യങ്ങളും .. മാതൃഭാഷയെ
 സംസ്കാരത്തെയും .. സംരക്ഷിക്കുവാനായി .. നാം .. ചെയ്യണം ..

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).

വാക്കുകളിലൂടെയല്ല. പ്രവർത്തിയിലൂടെയാണ്. നാം. അത്. സാക്ഷാത്കരിക്കേണ്ടത്. സംസ്കാരത്തെ. ഇല്ലാതാക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുന്ന. വെച്ചുശക്തികളെ ഇല്ലാതാക്കുതലും. ദാമ്യമെ. അമ്പത്തൊരോടെ. കാണ്യം. ക്ഷാമപ്യാദം. നാം. അവസാനിപ്പിക്കണം. ഭരിക്കലും. സംസ്കാരത്തെയാ. ദാമ്യമെയാ. ഇല്ലാതാക്കുന്നതും. തന്നിടനമുട്ടെടുത്തുനന്നതും. രണ്ടു. പ്രവർത്തികൾ. നാം. ചെയ്യുകയോ. അതിന് ചുക്കാൻ പിടിക്കുകയോ. അരുത്. നാം. മൃഗശിക്ഷിക്കുന്നു. സംസ്കാരവും. ദാമ്യം. സംരക്ഷിച്ചു. നമ്മുടെ. നാദിതൻ. പ്രശസ്തി. നൂറ്റാണ്ടുകളോളം. ലോകത്തിന്. മുൻപിൽ. മാതൃകയായി തീരുവാൻ. നമുക്ക്. പ്രയത്നിക്കാം. അതിനായി പ്രയത്നിക്കുന്നവരെയാച്ചം. ഭക്തജേർൻ. നമുക്ക്. സംസ്കാരവും. ദാമ്യം. സംരക്ഷിക്കാം.

(Note: Graded articles may be published in schoolwiki. So, Write neatly. Don't fold paper. Don't write overleaf).